
DOKUMENTUMOK

'56 és az alvilág

(Egy börtönügynök jelentései, 1959)

Az alábbi dokumentumok „szerzője” a „Koltai” fedőnevű ügynök, aki korábban feltehetően hivatásos katona volt. Valamilyen szolgálati vétségért tartóztathatták le, és a fogságban beszervezték. 1959. szeptember 17-én közös zárkába került egy Király Béla nevű szállítómunkással, akit elsősorban 1956-os tevékenységéért vettek őrizetbe. „Koltai” azonnal munkához látott.

Jelentéseiből egyértelműen kiderül, hogy Király a „pesti srácok” döntő többségétől eltérően tipikus alvilági figura volt. 1929-ben, Baján született, négygyermekes családban. Édesapja gépkocsivezető volt, édesanyja 1943-ban meghalt. Őt elemi osztályt végzett. 1944-ben jelentkezett katonának, SS-alakulathoz került. Brno közelében, Blancko községben egy partizánvadász egységnél tevékenykedett. Szovjet fogságba esett, 1949-ben tért haza. Megtanult németül és oroszul. 1952–1954 között munkaszolgálatos katona, az újjáépítés során építkezéseken dolgozott. Leszerelése után különböző szállítási vállalatok alkalmazták. 1956-ban a Csatorna és Vízvezeték-szerelő Vállalatnál helyezkedett el. Háromszor büntették lopási kísérlet, „közveszélyes munkakerülés” és sikkasztás vádjával. Háromszor nősült, két gyermeke született.

A forradalom idején a Corvin köziek páncélautós csoportjának volt a tagja. A felkelőkhöz együtt csatlakozott későbbi vádlott-társával, Farkas Józseffel, akivel egy házban lakott, és egy munkahelyen dolgozott. Szerinte a városban portyáztak, hírszerzéssel és ellenőrzéssel bízták meg őket. Parancsnokai a páncélautós osztagot a Deák téri főkapitányságra irányították, mivel azt hallották, hogy az épületben felkelőket tartanak fogva. A hír megalapozatlannak bizonyult. November 2-án közvetlen parancsnoka Pálhalmára (Fejér megye) irányította az osztagot, hogy kiszabadítsák a nőismerősét. Az akció sikerrel járt, a rabmunkahelyet felszabadították. Valószínűleg Király volt az, aki előzőleg szétlőtte az épület transzformátorát, hogy megzavarja a büntetőintézet fegyőreit, és meg-

szakítsa az intézmény külső kapcsolatait. Megismerkedett Noel Barber angol újságíróval, akivel később is tartotta a kapcsolatot. A forradalom leverése után szénszállító lett, lóversenyre járt, kártyázott. 1958-ban Tökölre internálták, 1959 szeptemberében a Fő utcai fogdába vitték, és megkezdték ellene a vizsgálatot.

A bizonyítékok – nem kis mértékben „Koltai” közreműködésével – elegendő mennyiségben összegyűltek ahhoz, hogy Királyt 1960-ban bíróság elé állítsák. „Koltai” nem akármilyen ügynök volt. Jelentéseiből nemcsak a „célszemély” meggyőzően valóságizű történetei, karakterének árnyalt bemutatása rajzolódik ki, de még beszédstílusára, kifejezéseire, szlengjére is kitűnően visszaemlékezett. Mindezek együtt különösen hi-telessé teszik ezt az olvasmányt.

„Koltai” jelentéseiből érződik, hogy képességeinek maximumát igyekszik nyújtani, és úgy tűnik, hogy meggyőződésből végzi a munkáját, nemcsak az vezérli, hogy jó pontokat szerezzen. Rendkívül jó színészi képességei is lehettek, hiszen tökéletesen ujjá köré csavarta a sokat tapasztalt, alvilágban, börtönökben edződött Király Bélát, aki éppen őt találta a legkevésbé gyanúsnak.

Király, mint említettük, tipikusan alvilági figura, a zsványtársadalomnak ahhoz a részéhez tartozott, amelyben megvolt a betyárbecsület és a hatósággal szembeni szilárd magatartás. Igyekezett másokat menteni, és erre bízatta cellatársát is.

E dokumentumok végigkísérik azt a folyamatot, amelynek elején Király Béla még erősen bizik abban, hogy semmilyen bizonyítékot nem tudnak felhozni ellene, majd a napok, a hetek múlásával egyre több ponton kényszerül megadásra a nyomozókkal szemben, majd két és fél hónap múlva teljes beismerést tesz, tehát vereséget szenved.

A dokumentumok lelőhelye: Történeti Hivatal V-146 241/1. Terjedelmi szempontok miatt a 31 jelentésből csak kettőt közlünk egészében, és 19-ből részleteket. Elsősorban az ismétléseket hagytuk ki, valamint azokat a részeket, amelyek megértéséhez még hiányoznak források. Az eredeti befűzéstől eltérően a dokumentumokat kronológiai sorrendben közöljük, s csak a nyelvhelyességi, helyesírási hibákat, valamint az elírásokat javítottuk ki.

Király Bélát 1960. május 10-én a Tutsek-tanács 15 évre ítélte a következő vádak alapján: a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló mozgalomban való tevékeny részvétel; számszerűleg meg nem állapítható, többrendbeli gyilkosság büntetésében bűnsegéd; társadalmi tulajdon sérelmére ismételten és bünszövetkezetben elkövetett rongálás és lopás; három rendbeli orgazdaság büntette. A hűtlenség vádjá alól bizo-

nyitottság hiányában felmentették. A fellebbviteli tárgyaláson, 1961. március 1-jén a Borbély-tanács a verdiktet jogerőre emelte. Király 1974. szeptember 15-én szabadult, 1976. június 3-án meghalt.

Jelentés

„Szig. Bizalmas.”
Bpest, 1959. 9. 17-én

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

F. hó 15-én a du. órákban érkezett hozzám a 4041-es zárkába Király Béla, aki a kölcsönös bemutatkozás után megkérdezte, hogy én honnan, és miért vagyok itt. Röviden csak azt mondta, hogy „Na, te is jó betaláltál ide”. Miután én elmondtam a szükséges „legendámat”, ő is nyilatkozott a következők szerint:

– Nézd, öregfiú, látszik rajtad, hogy meg vagy savanyodva. Megtört a hosszú „sitt”. De azért nem kell kétségbe esned. Csak arra vigyázz, hogy csak olyasmiről dumálj „nekik”, amiről sejtet, hogy már úgyis tudják. „Ruházás” már „nyista”, tehát lehet „erdőzni”, ami csak belefér. Hadd nyomogassanak a „kiberek”. Arra is vigyázz, ha még nem késő, hogy csak olyan neveket kell „teríteni”, akiről tudod, hogy „kitélakoltak” vagy „kilettek”.¹

Nézd, én se vagyok már „frájer”,² mert én is voltam már néhányszor „sitten”. De azt hiszem, megérdemli [a] Sztálin-díjat az a „hé”,³ aki most ebből az esetből, amiért idehoztak, rám vonatkozó bizonyítékot fel tud hajtani.

– Hát téged most miért hoztak tulajdonképpen ide? – kérdeztem én.

Erre Király B. a következőképpen válaszolt:

– Tudod, benne voltam az '56-os buliban. De nem úgy, hogy harcos csoportokat szerveztem volna, vagy én magam is állandóan ilyen egységhez kötődtem volna, hanem ésszel, tudod. Mi a csodának álljak a kölykök közé lövöldözni, mikor abból semmi haszon nem volt, kivéve a „pia” meg a „kaja”. Ez volt nekik „dögivel”. De ugyanígy „kinyírhatták” őket is minden pillanatban. Szóval én láttam, hogy ez nem „kóser”. Van nekem egy lelki jó „haverom”, Farkas József, akivel egy helyen is „melőztünk”. Vele aztán elhatároztuk azt, hogy várunk egy jó alkalmat, amikor komolyabb

¹ Akik kiszöktek, vagy már meghaltak. (A jelentésekben látható idézőjelek az eredeti szövegben is benne vannak.)

² Balek.

³ Hekus.

bulira akadunk, aztán majd én keresek kapcsolatot, hogy aztán ha kihúztuk a „csíkot” Nyugatra, ott se kelljen lágerekben „döglenni” hónapokig. Mert ha nem tudnád, én 15 éves koromban kerültem már a németekhez, tehát beszélek is németül és oroszul is. Igen ám! De hülye voltam mégis, mert a „haveromnak” van egy öccse, Farkas Géza, akivel véletlenül a Teleki tér sarkán találkoztunk. Képzeld, „frankó” páncélautóval volt a srác, és amikor meglátott bennünket, hívott minket, hogy jöjjünk vele a Corvin közbe, s majd ő ad ki egy-két „kajás cuccot”.

El is mentünk vele. Hát te, ha láttad volna azt a rengeteg csirkét, kolbászt meg isten tudja miféle „kajákat”, amit ott ezek összegyűjtöttek. Na mondom, jól élnek a srácok. De közben Géza két nagy „rahedlit” már össze is csomagolt, amit kivittünk a páncélkocsira, hogy majd elvisszük a Sztálin tér 2. alá, ahol akkor „héderezünk”⁴ a haverommal együtt. Közben a szerelő valamit javított a páncélkocsi rádióján, és akkor kilépett egy parancsnokféle pofa, aki azt mondta dühösen, hogy »Mi az, ha nekem kell, akkor nincs kocsis, hát nem tudjátok, hogy még van olyan rabtábor, ahol nem engedték ki a magyar testvéreinket. Gyerünk! Felugrás, tíz fegyveres!« Majd amikor meglátta, hogy nálunk is van géppisztoly, azt mondta, hogy mi is mehetünk vele. Hü, rögtön láttam magam előtt, hogy hogyan fogom ott szétugrasztani a „sliszereket”.⁵ És hogy fognak hálálkodni a „csóró palik”, akiket kiszabadítunk. Örömmel mentem, pedig az eső csak úgy zuhogott. Azt se tudtam, hogy hová, pontosan, de mit törődtem vele. Gyerünk!

Megérkeztünk Pálhalmára. Itt rengeteg rab volt, férfi, nő egyaránt. Utközben szereztünk egy fekete luxuskocsit, és a „fejes” azzal ment előre, mi pedig utána. Képzelheted, milyen ijedt pofát vágott a kapuőr. De itt már megkaptuk a „fülest” egy civiltől, hogy a rabokat ellátták ugyan már szabadulólevelekkel is, de nem engedi őket útnak indulni az ottani parancsnok, és hivatkozik a rossz közlekedésre stb., holott az igazi célja az volt a „bitangnak”, hogy érezte a „fordulatot”, és addig meséssel próbálta a népet megnyugtatni. Na de mikor megtudták a rabok, hogy Pestről jöttünk, és miért. Hü, azt élvezet volt nézni. Úgy jöttek, mint az áradat kifelé. Aki nem fért fel a kocsira, az nekivágott gyalog. Közben a mi „fejesünk” bent volt az ottani irodában is, és hozta is pillanatok alatt az asszonyát, vagy csak menyasszonya volt-e, azt nem tudom. Mivel jó sötét is volt már ekkor (nov. 3-án),⁶ én fogtam és a géppisztolyomból egy sorozatot a levegőbe engedtem, hogy „megmajrészanak” az örök. De már nem

⁴ Tanyáztunk. Farkas József a forradalom idején elfoglalt itt egy lakást.

⁵ Börtönöröket.

⁶ Valójában november 2-án.

volt erre szükség, mert már máshonnan is odaérkeztek teherkocsikkal fegyveresek, ezek aztán elintézték a „trafót”. Mi pedig a „luxival” meg a páncélkocsival visszaindultunk Pest felé.

Bőrig voltunk ázva, de nem számított, mert volt annyi ruhám, és olyan elegáns holmim, hogy még az Esterházy is felvehette volna. Így harcokban nemigen vettem részt, tudod, csak egy esetben a Szigony utcánál, egyszer pedig a Práter utca 55-ből hallottam, hogy a pékhez sem mernek elmenni a népek, mert ott lövöldözés folyik állandóan. Azt hittem, hogy „ruszkik”, de aztán, amikor kiléptem az utcára, hát látom, hogy néhány 14-15 éves „srác” lövöldözik. Ezeket elhallgattattam és visszamentem. Több fegyveres „balhém” nem is volt. Mink a „haverral” inkább „gyűjtőtünk”, ami könnyen ment, mivel Jóskát befogták azzal a kocsival – amit arra a célra szereztünk, hogy „kimegyünk” –, sebesülteket hordott a Péterfy Sándor utcai kórházba. Na, és az volt a „kóser”, mert itt a kórházban rengeteg holmi volt „átmentve” a Divatcsarnokból; és hát gondolhatod, hogy nem zsebkendőket meg kapcákat válogattunk, hanem ami szép és elegáns volt, abból szépen „stikába” hordozgattunk el.

Közben én a Corvin előtt megismerkedtem egy külföldi újságíróval,⁷ akit „Jesmíreltem”,⁸ hogy nem-e „linkóci”, de láttam olyan „fejese” között, hogy nem kellett kételkednem benne. Ez a pofa arra kért meg engem, hogy tájékoztassam őt afelől, hogy Bp.-en hány harci csoport van, azok közül melyik a legerősebb. Mennyi a „forradalmi” harcosok közül a katonaviselt ember, és mennyi az értelmiségi meg a fiatal („srácok” és nők), valamint milyen fegyverekkel harcolnak szívesebben.

Na mondom, Béla, ez neked kapóra jön, csak az volt a hiba, hogy a Corvin közben is állandóan változtak a parancsnokok, mert ha azt az alsógödi „srácot” még ott találtam volna, akkor az már informált volna engem, mert ismert a „csóró”.⁹ Így aztán csak amit itt-ott hallottam a „bitangok” elbeszéléseiből, abból állítottam össze egy „sóderhegyet”, és azt közöltem ezzel az újságíró „ipsével.” Persze, jól ki voltam öltözve, és észrevehette, hogy „frankó” németet „hadóvalok” neki, így egész bizalmas viszonyba kerültem vele.

De amikor „tré” lett itt a helyzet, a „pofa” adott nekem egy győri címet valami „csuhásoknál”, hogy majd ott találkozunk, de úgy látszik, ott is „meleg” volt a talaj a „palinak”, mert én nov. 15. után már nem találtam meg őt Győrben, pedig két napig „hajszoltam” utána.

⁷ Noel Barberről van szó.

⁸ Kifigyeltem.

⁹ Iván Kovács Lászlóról van szó, aki november 1-ig volt a Corvin parancsnoka. Leváltása után parancsnok-helyettes lett.

Ezért aztán „pipás” lettem és visszafordultam a „k. . . vámmal” együtt. Jóska pedig feleségével együtt „kiment”. De mivel engem hiába vártak, így a „haver” is visszajött, de a feleségét kint hagyta, és az még a mai napig is ott él és várja a Jóskát, aki már azóta más „spinével” él.

Rögtön megjárítottuk a „jófiút”, és visszavittem a vállalat motorkerékpárját, és azt a kocsit is, amit „szereztünk” a buli alatt, azt szintén átadtuk a vállalatnak. Jóska azonban azóta már a Nagycirkusznál dolgozik. Szóval ebből az ügyből kifolyólag engem már másfél évvel ezelőtt kihallgattak, de hát „almás” volt minden, mert volt időnk „megrágni a „balhét”,¹⁰ és eddig egyikünket se tartottak bent, még a Gézát sem, pedig ott volt „hakni”¹¹ bőven. Én is csavartam egyet a dolgokon, és azt kell nekik elhinni még ma is, amit én mondok, mert nem tudják megdönteni az „alibjeimet”, ahogy én azokat felépítettem.

1. Amikor a „zűr” kiütt, én a Kávésban kártyáztam éjfélig. Ezt igazolja Jászberényi, a pincér.

2. Harcokban nem vettem részt, mert éjjel állandóan a „kéglin” voltam. Ezt igazolják a házbeliek úgy a Práter u. 55-ből, mint a Sztálin tér 2. alatt. Sőt ezek „kihúznak a fosztogatási balhéből is”, mert nekik is vittem állandóan „cuccokat”.

3. A rabszabadítás se „fekszik”¹², mert én azt se tudtam, hová indul a kocsi, csak véletlenül történt, hogy én is ott voltam. Ha pedig a sorozatlövésről lesz szó, ezt én csak hallottam, és passz! Tehát nem tudnak bíróság elé állítani csak azért, mert géppisztolyom volt a rendkívüli helyzetben, és ezért kocsikáztam egyet vidékre. Az újságíró „ipsét” meg csak nem leszek hülye „beviritani”, hogy kémkedésért vagy hazaárulásért vágják el a nyakamat. Erről pedig még a Jóska se tudja a valóságot, mert csak „szólóban” jártam a megadott helyre.

Különben ki meri feltételezni azt, hogy nekem komoly „balhém” lehet, amikor a határnál voltam már, és mégis visszafordultam.

Én érzem, Öregfiú, hogy most csak azért hoztak engem ide, mert valami új balhét dobtak fel. Lehet, hogy az a hülye Géza pofázott el az új „spinéjének” megint valamit, mert első „bukfence” is tőle eredt. De nekem nem számít semmi. Én semmit, én semmit, és senkiről nem tudok semmit. S kész. Mit tudnak tenni? Legfeljebb visszavisznek Tökölre, és még egy-két „[olvashatatlan szó]” után csak haza kell hogy engedjenek, pláne ha az asszony egy újabb körutat tesz, most is kiharcolta a Legfelsőbb

¹⁰ Összebeszéltek, és eltüntették a bizonyítékokat.

¹¹ Itt: kivizsgálni való.

¹² Vagyis nincs bebizonyítva.

Ügyészségtől a végzést, és elhozta. Csak biztos azért nem engedtek el, amiért pont idehoztak.

Na de majd „kikóstolom” én, hogy mit tudnak az „okosok” itt. Aztán simán a „pacekjukba”¹³ nevetek. Jöhetnek nekem akármivel, én már mindent megpróbáltam, se sötét vagy magánzárka, se „spangli” nem érdekel, mert nem vagyok nagy „bagós” – fejezi be ügyével kapcsolatos beszélgetését Király Béla őrizetes.

Kmft.

Koltai elítélt

Egyéni megjegyzéseim:

Király Béla őrizetes magatartása a zárkában: nyugodtságát inkább el-fásult nemtörődömségnek lehetne nevezni. „Megjátssza” a világot járt vá-gányt, és éppen ez teszi őt elbizakodottá.

Achilles-sarkát nála nehéz megtalálni, mert hiányában van minden emberi érzésnek. Ha a családról próbálok beszélni, csak legyint a kezével egyet, vagy legfeljebb azt mondja, hogy „na zakson”!

A pálhalmi elítéltek [ki]szabadításával kapcsolatban biztos vagyok abban, hogy a büntetés-végrehajtó szerveken keresztül meg lehetne állapítani azt, hogy ki volt az a női személy, akit az az illető 1956. nov. 3-án kikért. Biztos vannak még ott olyan BV-közegek, akik erre a páncélautó-esetre emlékezni fognak, esetleg hasznos felvilágosítással is szolgálhatnak azok az egyének, akik akkor ott szolgálatot teljesítettek. Végül a „tra-fó” elpusztításának körülményei is tisztázódhatnak.

Ellenben az említett „újságíróval” kapcsolatos pontos körülmények – hely, idő, részletes „tárgyi” magyarázatot „tisztázni” – hogyan fogjak neki? Hiszen látom, hogy kivel állok szemben, és nagyon meg kell fontolnom minden irányú „tapogatózást”.

Várom kell, hogy magától „induljon el”. És „csodálni” fogom továbbra őt, hogy „felül érezhesse magát”.

59. 9. 17.

Koltai elítélt

¹³ Képükbe.

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 59. 9. 18-án

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

A mai napon Király B. dühös, kétségbeesett állapotban tért vissza a zárkájába. Ebédjét csak részben ette meg, és fel-alá járkálva beszélni kezdett:

- Hát megáll az eszem! Képzeld el, a legjobb barátomban is csalódtam. Jóska¹⁴ „köpött” arról, hogy én külföldi egyénnel tárgyaltam. Saját „kuksimmal” olvastam az ő aláírását. Szóval nincs mese! Most már látom, hogy a „srácok” abban vannak, hogy én „dobtam fel őket”, és most „borítanak”! Én marha pedig esküdöztem a kisfiam halálára stb., hogy Jóska-t „mossam”. Azt mondtam, hogy láttam, hogy a kocsija mindig véres volt, amikor hazajött - tehát sebesülteket szállított -, most meg itt van...! Azt hittem, elsüllyedek a főhadnagy előtt, aki teljesen ki volt kelve ellenem. De érthető, ha „fekszik” a „balhé”, és nem viszem.¹⁵ Hát inkább a pálhalmi „buli” és egy csomó autórablás, fosztogatás, az még mindig csak 2-3 év. De kémkedés! Szóval nem vagyok hülye, hogy ne tudnám, hogy 10 év a legkevesebb. De mivel bizonyítják? Hogy beszéltem...? Hát más is beszélt már külföldi „pallival”. Viszont a disszidálást se fogadta már úgy el a főhadnagy, ahogy én előadtam, s ebből is látom, hogy valamit tudnak. Csak mit és mennyit? Ez még a jövő zenéje. Mert az épületben én nem voltam, csak a liget sarkán talákoztam az „ipsével” mind a két esetben. Tudom, egyszer én akartam saját kezűleg valamit feljegyezni, de mivel hideg, esős idő volt, az ujjaim meg voltak zsibbadva, és akkor a „pofa” jegyzett saját kezűleg, mert az enyém nem volt olvasható. Ott is láttam, hogy nem egy „link pali”, mert gyorsírással írt. De erről nem tudhat senki, csak az isten maga - fejezi be Király B.

Kmft.

Koltai elítélt
(Az idő rövidsége miatt kell zárjam jelentésemet.)

¹⁴ Ismét Farkas Józsefről van szó, aki - szintén ügynöki jelentés szerint (1959. IX. 22.) - Királyt okolta a helyzetéért, merthogy őmiatta jött vissza Ausztriából.

¹⁵ Azaz: megvannak már a bizonyítékok, akárhogy macacskodik.

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Király B. a tegnapi kihallgatása után látszólag enyhült a makacsságát illetően, mert elmondja a következőket:

Hát nagyot csalódtam, Jánoskám. Én azt hittem, hogy „ezek” csak olyan „hajrá legények”, mivel úgy megforgattak először, mint mókus a dobot. De most a hosszú főhadnagy egész komoly hangon beszélt velem. Észrevettem, hogy [nem] csupán „fírolni” akar engem, hanem valóban „fekszik” valami „balhé.” Egész meglepett az, amikor nyugodtan végighallgatott, engedett beszélni. Igaz, utána megjegyezte, hogy „Nézze, Király, én leírok mindent, ahogy maga előadja, de ez nem fedi a valóságot, azt is tudjuk már. És figyelmeztetem arra, hogy a bíróság makacs tagadásért súlyosabban ítélkezik” stb. Szóval láttam róla, hogy nem tréfál, és emberségesen beszélt velem, sőt megígérte, hogy fog írni az asszonynak cigaretta végett. Hát majd most meglátom, valóban ír-e, vagy csak „megmalmozott”?¹⁶

A jegyzőkönyvet is felvette egészen addig, hogy Pálhalmáról visszajöttünk Pestre. Én persze úgy adtam elő, hogy csak véletlenül maradtam a páncélautón, sőt hogy biztosítsam magam, azt mondtam, hogy az útírányt se tudtam, mert azt úgy súgta a Géza fülébe az a vezető pofa. Aztán pedig készakarva megkevertem a dátumot, hogy az a tény, hogy volt-e nálam fegyver vagy nem, inkább mellettem szóljon.

Bár úgy veszem észre, hogy nem sok értelme van a „tologatásoknak”, mert „ezek” már azt is tudták, hogy hány szelet csokoládét vittem el én, és mennyit vitt el Farkas J. Végigszaladt a hideg a hátamon, amikor erről a külföldi küldeményről volt szó, mert itt találkoztam először az én újságíró „pasasommal”, aki azért lett rám figyelmes, mert németül „hadváltam” ott valakivel. [...]

Azt viszont nem tudtam elérni, hogy „kikóstoljam” őket, mert a szemembe nevettek, és azt mondták, itt csakis nekem kell „virítani” a dolgokat: ők ráérnek.

Most már egye fene, csak legalább a „colos” főhadnagnál maradna végleg az ügyem. Ez egész „megértő palinak” látszik. Az a másik nyomozó az nagyon „piti” pali volt. Úgy látszik, őt megtépték a „srácok” annak

¹⁶ Becsapott.

idején. Ahogy az rám nézett, biztos „megdemolált” volna,¹⁷ ha úgy „szólóban” lett volna velem.

Csak néztem, amikor sorolták fel a „neveket” egymás után. Még jobban tudták, mint én. Tehát mit tehetek mást, Jánoskám, csak „vakaródzok” egyelőre, aztán majd meglátjuk, mi lesz – fejezi be Király B. őrizetes.

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 1959. 9. 23-án

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Király B. őrizetes a mai nap folyamán kihallgatása után szinte leforrázott állapotban tért vissza, majd a „priccsre” vetette magát, és azt mondta a fejét kezével szorongatva, hogy „Na megálljatok, az anyátok. Hát ez a haverság?” Ezt a két örültet, úgy látszik, „megdumálták”, és „köptek”.

– Képzeld, öregem, újra hárman voltak a nyomozók. Majd többek között rátértek újra az én külföldi kapcsolataimra, s mikor újra tagadtam, egyszerűen csak azt mondják nekem, hogy „Na hát ehhez mit szól, Király?”, és a magnetofon „búgja” az én drágalátos Jóskám hangját. Először nem akartam elhinni, de aztán a szöveg meg a Jóskának a szokott sok „illetve” és „kérem szépen” dumája igazolta, hogy ő volt. Rögtön éreztem, hogy észrevették rajtam, hogy „megbuktam”, mert minden vér a fejembe szállt. Méghozzá a Géza meg is toldotta azzal, hogy én voltam Jóskával a páncélos parancsnok. Hát mit szólsz hozzá, hogy lehet ebből okosan kimászni?

Erre én azt mondtam Királynak: nézd, itt már csak egy mentség van, ha te azt látod, hogy nincs kiút már. Szépen megmondod, ahogy volt. Mert így még nem fognak annyira haragudni rád, mintha még feleslegesen húzod makacssággoddal az ügyet. Különben te ezen a téren okosabb vagy, mint én, tehát úgy cselekszel, ahogy jónak látod.

Erre Király a következőket mondta: Én, öregem?! Soha nem fogok „ezeknek” megtörni. Azt fogom kérni, hogy szembesítsenek velük, aztán leköpöm őket, és kész. Hát ilyen „palinak” nézek én ki? Nem vagyok én

¹⁷ Megverte volna.

Farkas Jóska, sem Géza. De miért is nem „nyírtam ki” mind a kettőt? De ki gondolta volna, hogy amikor láthatták azt, hogy már többször kihallgattak bennünket abból a „buliból”, és mindig átúsztuk a dolgot szárazon – sőt én már azóta 11 hónapot voltam internálva és mégsem beszéltem – hát kellett nekik begyulladni most, mert a Fő utcára kerültünk? Innen is engedtek már el embereket, nem?

És akkor még arra is kellett nekik emlékezni, hogy mit tárgyaltam németül az idegen „palival”? Sőt, Jóska azt is beismerte, hogy én Győrben is azért szöktem meg tőle, hogy megkeressem azt a külföldi újságírót. Pedig én mérget merem volna venni rá, hogy Jóska nem is sejtette, hogy miért távoztam el néha, mert én azt mondtam neki, körülnézek, nincsenek-e pesti ismerősök. És látod, milyen rafinált volt, tőlem ezt később se kérdezte, itt pedig bemondta az észrevételeit. Olyan gyáván, hogy nem érdemli meg azt, hogy haveromnak nevezzem.

Nem baj, még ha 20 évet kapok is, de Király Béla nem fog beszélni. Hát úgy is mindegy, nem? Azt az örömet nem teszik zsebre itt a „hekusok”, hogy engem „pítizni” halljanak és lássanak.

De arra is esküszöm, hogy azt a kis főhadnagyot a sírjából is kirántom, ha fölfordulna addig, mire én szabadulok. Az mindig úgy szúrta nekem a kérdéseit, mintha kést döftek volna belém. Persze én meg azért sem! Csak hadd csináljanak most már, amit akarnak. Én vigyázni fogok, hogy nem fogok másként mondani semmit, csak úgy, ahogy eddig. Mert akkor végem van, ha egyszer is megbotlom. Tudom azt, hogy a bíróságon makacs tagadás végett is kaphatok valami büntetést, na de mit számít már ilyenkor, amikor SS is voltam, büntetve is voltam, tudják rólam, hogy nehéz ezeket játszottam el a kártyán, a család pedig sóherkodik.¹⁸

Na most még hozzá a szemembe mondják a legjobb barátaim, hogy mit tettem az ellenforradalom alatt. Kell-e még több? – fejezi be Király B.

Kmft.

Koltai elítélt

¹⁸ Király szóhasználatában: nyomorog.

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Király Béla kihallgatása után elmondta a következőket:

- Na öregem, most újra hárman hallgattak ki. Ugyanis jelen volt egy százados is, aki szintén próbálkozott velem. De én igyekeztem ártatlan pofát vágni, és azt mondtam a századosnak, hogy „Miért akarnak énbe-lőlem kémet csinálni?” De úgy látszik, ők nagyon jól vannak informálva, mert csak kinevettek engem. Később bejött az a mérges nyomozó is, és képzeld el, egy egész tekerecs magnetofon volt nála. Azt mondta, hogy „ezt már fel sem teszem százados elvtárs, mert a Király be fog gyulladni”. Na most mit várhatok még? Tudja az isten, hogy mit beszéltek megint „azok”. Látom azt is, hogy jó nyomon haladnak, csak az idegen személy-leírása nem egyezik. Meg az sem lehetséges, ahogy nekem a főhadnagy mondta, hogy ők a követségről meg tudnák idézni a „palit”, mert nekik csak kiutasítani van joguk, ha valaki nem tetszik nekik, de idézgetni „almás”.¹⁹

Tudod, én már arra is gondoltam, hogy egye meg a fene, valamit beis-merek – csak a kis srácom végett –, hogy életben hagyjanak. De viszont ha eszembe jut, amit egy Gombás nevezetű csendőrtől hallottam a tábor-ban, akkor mégis jobban járok, ha nem beszélek. Mert az is itt volt 3 hó-napig a Fő utcán, és szervezkedéssel meg kémkedéssel gyanúsították, de mivel nem vallott, hát megúsza sima internálással. Bizonyítani nálam sem tudnak semmit, mert amit ezek a haverjaim állítanak, azt én a tár-gyaláson ki fogom magyarázni. Tehát mondhatnak, amit akarnak.

Mert ha én csak egy kicsit belefogok, akkor már nem tudok megállni, mert akkor jönnek a kérdések tömkelegével „ezek” itt. Hogy hány-szor, mit beszéltem és kivel, kik tudtak róla stb. Na és akkor kénytelen lennék már mindent „kiborítani”, és akkor ügyis végem! Hát inkább maradok a teljes tagadásban végig. [...]

Senki nem fogja tudni, milyen tortúrákat kiálltam és tagadtam, végül a legjobb barátok áldozata lettem. Csak azért, mert egy csepp kitartásuk sem volt, és be voltak gyulladva. Ezek aztán szép „vagányok” – fejezi be ügyével kapcsolatos beszélgetését Király Béla őrizetes.

Meg kívánom említeni még azt, hogy Király Béla többször sírógörcsök-kel küszködött még éjszaka is. Az én biztató és vigasztaló érveléseimre

¹⁹ Kétes dolog.

csak kézlegyintésekkel felelt. Érdeklődött azonban az iránt, hogy nem hallottam-e M.nosztrán az ő esetéhez hasonlót, és mennyire büntették az illetőt? Erre igyekeztem úgy válaszolni, hogy őt ne riasszam el, és azt mondtam, hogy nem egyformák az ügyek, és nem is mindig mondanak igazat egymásnak sem az elítéltek. Tehát van, aki hencegni szeret és felnagyítja a bűnét, van aztán az ellenkezője is, hogy leaprózzák. Egy ügyvédől tudom, aki igazán ismerte a védekezés minden módszerét, mégis elítélték őt 5 évre. Erre Király Béla felsóhajt, és azt mondja: „Bár én megúsznám ennnyivel, tapsolnék neki.”

Kmft.

Koltai elitelt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 1959. 9. 26.

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Király B., miután a tegnapi kihallgatásáról visszatért, elmondta a következőket:

- Képzeld, öregem, ma egy „góre” előtt voltam. [...]

Szóval „ennek” is elmondtam végig az egész „szószot”, mire azt mondta, hogy térjek észhez, és ha nem leszek őszinte, itt tartanak akár hét hónapig is. Szóval majdnem csak hogy „pitiznek” nekem, és ebből látom azt, hogy mégis hiányzik még „nekik” valami a Jóska és Géza vallomásán kívül ahhoz, hogy bíróság elé állítsanak. Tehát mégiscsak érdemes volt hallgatni.

Azt is mondta, hogy ide nem hívnak senkit, aki viszont bűnt követ el, azt megbüntetik. Mert ha kilencmillió ember becsületesen él, akkor senkinek semmi baja nem történhetik.

Na - gondoltam magamban - becsuknátok ti mind a kilencmilliót is, csak tele vannak a börtönök. És hány csóró parasztember van az internálótáborban. Csak azért, mert ragaszkodott a pár hold földjéhez, és nem lépett be a tsz-be. [...] Nekem a szemembe vágják, hogy mennyi pénzt „elzsugáztam”, de azt a „malmozást”, amit Rákosi és társai éveken keresztül csináltak a néppel - és hány ezret felakasztottak -, arról nem beszélnek. [...] De hidd el nekem, a nép még jobban el van keseredve, mint '56-ban volt. És ha most újra „bukfenc” lesz, akkor a parasztság sem fogja tétlenül nézni, mint '56-ban, mert a tsz-be való erőszakoskodás elkese-

ritette őket. Én zsvány vagyok, de amit láttam és hallottam a táborban, felnyitotta a szememet, pláne ahogy ott bánnak az emberekkel. És még volt pofája Síknek²⁰ az ENSZ-ben kijelenteni már tavaly, hogy Magyarországon fel van számolva az ellenforradalom? Na de jól tudják „odakint”, hogy mi folyik itt, ne félj.

Tudod, még attól az egytől „fázom”, hogy volt egyszer a Corvinban egy fényképezés, amit szintén külföldiek csináltak, de én is ott segédkeztem. [...] Mikor egyszer a moziban mutatták be a forradalmi „balhét”, hát hidd el, majdnem kiszaladtam, mert az egyik képnél, ha 10 méterrel odébb veszik fel, akkor a Király úr is kiugrott volna a vászonra. Képzelheted, még a lélegzetem is elállt.

És látod, olyan szépen megúsztam, most is már kiengedtek volna, vagy pedig visszaküldtek volna a táborba, ha ez a hülye Jóska észnél van. Na de még most sincs minden elveszve, mert még csak úgy van írva a jegyzőkönyvben, hogy „gyanúsított”, és még nem írták alá a letartóztatást sem, pedig azt 72 órán belül alá szokták íratni. [...] Naná, majd nem ruháztak volna még meg, ha valami konkrét dolog van a kezükben? Ismerem én már „őket” annyira.

Figyeld csak meg, öregem, hogy most fogják „ezek” eldönteni a sorsomat, és visszaküldenek Tökölre,²¹ onnan pedig jövő hó 25-én szabadulok. De az is biztos, hogy csak addig maradok itthon, ameddig a házmestert és azt a kurva Iskinét²² jól meg nem téptem. Aztán majd üzenek „nekik” kintről, hogy kivel volt kapcsolatom, hadd egyék a kefét a híres Kádár-huszárok – fejezi be ügyével kapcsolatos beszélgetését Király B.

Kmft.

Koltai elítélt

Egyéni megjegyzésem:

1. Király B. az utolsó kihallgatás után teljesen megváltozott: megnyugodott, mivel úgy hiszi, hogy ez volt az utolsó „próbálkozás”, ami szintén az ő javára dőlt el.

2. [...] Szerinte „megdőlt” Gézának magnetofonra vett azon vallomása is, hogy Király lett volna a pc. egység parancsnoka, mert állítólag a százados úr azt mondta, hogy a parancsnok megvan, sőt valami „Lövi”²³ ne-

²⁰ Sik Endre külügyminiszterre utal.

²¹ 1958. október 25-én internálták ide garázdaság, iszákosság, csalárd kártyázás vádjával.

²² Terhelő vallomásokat tettek Királyra. Iski Józsefné 1956-ban az élettársa volt.

²³ Lévi Istvánról van szó, aki valóban a páncélaufós raj parancsnoka volt. 1956 novemberében halálos sebet kapott.

vét is említette. Ennek persze örül, mert így Jóska vallomását is kétségbe fogják vonni – mondja ő.

3. [...] Nem hiszi el Király azt, hogy a pálhalmi újtáért megbüntethetik. („Mert miért nem indítottak eljárást ellenem még akkor, amikor először kihallgattak?” – mondja ő.)

Szerintem elő kellene teremteni azt a felvételt, ahol az a bizonyos „négy bátor forradalmár” [...] meg van örökítve. Ezzel egy olyan tárgyi bizonyíték lenne a nyomozószervek kezében, amivel döntő bizonyítékot lehet produkálni.

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 1959. 10. 1-jén

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Király Bélával eddig 15 napot töltöttem el, mely idő alatt a következő megállapításokra jutottam a saját elbeszélései alapján:

1. Király Béla előélete igen zavaros képet nyújt. Gyermekkora még homályos előttem. [...] Már 15 éves korában egy német katonai egységgel megszökött. Viszont ez a serdülőkor volt a legalkalmasabb arra, hogy a németek „jó katonát” neveljenek belőle. Ez sikerült is, úgy látszik, mert ahogy elbeszélte, alig volt tizenhat éves, amikor Csehszlovákiában egy pékmestert családjával együtt elpusztítottak, mert az állítólag a partizánokkal állt összeköttetésben. Később pedig – ahogy meséli – a Szovjetunióban majdnem kivégezték őt, mert a foglyok között felismerte egy aszszony, akinek szintén „elintézték” a családját. De itt egy szovjet katonanő megmentette az életét.

2. Hadifogságból, amikor hazatért, hol az egyik, hol a másik testvéréből élösködött, állandó munkahelye nem volt, annál több züllött nő és hamiskártyástól a betörőig voltak barátai. Szénlefordítóként dolgozott a legszívesebben, mert itt lehetősége nyílt némi „mellékes” keresetnek is, de így sem tudott annyit „keresni”, hogy a lóverseny és a kártya fel ne emésztette volna. Azt sem szégyelli bevallani, hogy prostituált nőktől is kapott pénzeket. Sőt, már háromszor büntetve is volt, de csak kisebb dolgokért. Tehát ilyen előzmények után dehogy maradhatott volna ő ki. Az ellenforradalmi esemény[ek] alatt igaz, hogy nagyon óvatosan végezte a dolgait, és éppen ezért van szentül meggyőződve arról, hogy őrá nincs, és nem is lehet bizonyítékokat produkálni. Esetleg a pálhalmi rabgazda-

ságban történt „szabadítás”. A fosztogatásokat úgy magyarázza, hogy ha a Jóska többet is mondott el, mint ő, akkor is az fog a védelmükre szolgálni, hogy azok a lopott tárgyak úgyis elégték volna a Divatcsarnokban, ahonnan „át lett mentve” rengeteg holmi a Péterfy kórházba. [...] Én megpróbáltam „kigombolni”, de Király csak itt-ott szólta el magát, és sokszor átugrotta az én horogkérdéseimet. [...] Beszélgetésünket igyekeztem olyan mederbe hajtani, hátha sikerül most a „krízis” alatt dokumentumokat kihozni, de – mivel nagyon rafinált, és minden szavát megfontolni látszik – teljes sikert nem tudtam elérni, azonban a kezdőszólamokat már megfogtam. [...]

Végül még egy körülményt kell megemlítenem, ami talán célhoz segít. Amikor Király Béla három nő társaságában el lett fogva Győr után, egy út elágazásánál, egy rendőrtizedesre lettek rábízva, akinek be kellett volna kísérni őket. Ezt két inggel és pénzzel megvesztegették (a nők), és valami hídnál szabadon engedte őket, ami óriási hiba volt, hiszen Király Béla, ahogy mondja: „Képzeld, a hajam is égnek állt, mikor megbuktam, mert tele voltam corpuszokkal.” Milyen szép eredmény lett volna, ha a rendőr hűen teljesítette volna kötelességét. Ma már Király Béla lassan feledésbe ment volna. Így pedig csak játszik, és ki tudja, nem sikerül-e neki újra rafinériával kicsúszni a felelősségvonal alól?

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 1959. 10. 7-én

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Király B. a tegnapi kihallgatása után zavart állapotban tért vissza, majd elmondta a következőket:

– Na, öregem, most már úgy látom, hogy valahonnan mégis „szagot kaptak”, mert nem is titkolták előttem, hogy holnap Bécsbe utaznak az ügyemben. [...] Nem baj, most legalább majd meg fogom tudni, „honnan fúj a szél”, mert egyszer csak el kell, hogy szólják magukat. [...] Hát megáll az eszem! Eddig csak az újságírókat²⁴ emlegették, most meg más személyekről beszélnek. [...]

²⁴ Ismét Noel Barberről van szó.

„Ezek” meg most jönnek nekem azzal a mesével, hogy én adatokat szolgáltattam a szovjet katonaság mozzanatairól. Szükségük van ma már „nekik” ilyesmire? Ha pedig a pénzről fognak faggatni, el fogok „nekik” sorolni egy-két pincért meg uzsorást, akitől szorult helyzetemben „kölcsön” szoktam kapni. Iski Józsefné is bemondott már egy-két nagyobb összeget, amit őtőle kaptam. Tehát ebből telhetett kártyára is, meg lóversenyre is, nem? Szerencsére mindig elvertem a pénzem, mert jól néznék most ki, ha volna nekem mint széntrógernek egy háromszobás lakásom, mi? Rögtön „bukfenc” volna. De így? Esetleg adósságokat találhatnak a hátam mögött, mást nem.

De viszont mondhatom, hogy éltem, öregem. Volt, amikor több tízezer Ft volt a zsebemben, de volt, amikor villamospénzem se volt. De ez vele jár a bohém élettel. Most így sikerült és kész. Én csak a kisfiamat sajnálom, más nem érdekel. Ha ezt valahogy megúszom, majd okosabb leszek. Eddig is csak egy „haverom” volt, a Jóska, de ezután senkivel a világon. Látod, most ő „borzolta” föl ezt az én ügyemet, és nem törődik a „haverósággal”. Csakhogy ő legyen a jó fiú „ezek” előtt. [...] Ameddig végig egyformán tagadásban vagyok, ezt a bíróságon is másként fogják elbírálni, mintha ide-oda „tanglizok” – fejezi be ügyével kapcsolatos beszélgetést Király Béla őrizetes, s újra letargiába esik.

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 1959. 10. 14.

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Király Béla az utóbbi kihallgatása után elmondta a következőket:

– Na, öregem, azt hiszem, megfordult a kocka, mert ma úgy beszéltem az előadóm, hogy minden szavából kiéreztem, hogy valami már fekszik ellenem. Csak nem tudok eligazodni azon, hogy mégis mit és honnan tudnak. [...] Szóval, most már mindegy, öregem, el fogom sorolni neked úgy, ahogy valójában lezajlott az egész [...]. Most már látom, hogy te se vagy egy „pali” ember, akit esetleg „ezek” be tudnak firolni, különben nem néznél így ki. Mert a vamzereknek mindenhol jó helyük van, és meghíznak, te pedig bőr és csont vagy. Ne félj, én figyeltelek téged az első na-

pokban, de amikor láttam, hogy éppen úgy „balhéznak” rád is éjjel, ha betakarod a kezed,²⁵ mint rám, és te is koplalsz stb., láttam, hogy egy csóró őrmester vagy, aki harcoltál a magyarságodért, és ezért most neked is elvágják a nyakadat. De ne félj, ha végleg megbuktak ezek, akkor drágán meg fogják fizetni a hosszú éveket neked is.

[...]

– És mondd, Béla, nem gondolod, hogy ha te megváltoztatnád eddigi makacs magatartásodat, esetleg egy-két apróbb dolgot beismernél, ez csökkenthetné az ítéleted nagyságát?

– Te „pali” ember vagy ezen a téren, öregem. Nézd, ha én csak a legkisebb „bullit” is bevallom, akkor az már magával rántja a többit, s aztán végem van. Így pedig még mindig van esélyem, hogy megúszom. Ha pedig tudnak bizonyítani – akár az ellenforradalmi, akár a külföldi személlyel kapcsolatos tevékenységemről –, akkor úgylis olyan súlyos lesz az ítéletem, hogy ott már nem veszik számításba, akármilyen töredelmes vallomást tennék is. És akkor csak „szúrná az oldalamat”, hogy ilyen „pali” módra „kiterítettem” nekik mindent.

Már azon is gondolkodtam, hogy ha már azt tapasztalom a kihallgatások alatt, ha minden hurok szakad, hogy felugrom és a széket hozzávágom a főhadnagy pacekjához, hátha sikerül a „diliházba” kerülnöm? De az a baj, hogy nem lehet tudni, hátha joga van az előadónak ilyen esetben fegyverét használni. S ahogy az én „palim” kinéz, nem sokat teketóriázna velem. [...] Ezt a tervet majd még a végén meglátom, hogy érdemes lesz-e reszkírozni a bőrömet, vagy sem – fejezi be ügyével kapcsolatos beszélgetését Király Béla őrizetes.

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”

Bpest, 1959. 10. 16.

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Király Béla az utóbbi kihallgatása után elmondta a következőket:

– Most jól megszorítottak, öregem. [...] A pálhalmi ügyemben már, úgy látszik, mindent tudnak, a nekem feladott kérdésekből erre lehet követ-

²⁵ Ez ugyanis tilos volt a szabályzat szerint.

keztetni. Na de nem fogok most már meghajlani előttük azért sem. Maradok a régi mesémmél, és ha majd a bíróság előtt látom, hogy a többiek hogyan viselkednek, akkor majd én is be fogom ismerni. [...] De azt most már látom, hogy el fognak tudni ítélni, mivel a pálhalmi ügyet a végén ügyis rám fogják bizonyítani, azt érzem. De akkor is megúszom kb. 6 év börtönnel, s a többi „bulira” majd „ráesik a hó” [...] – mondja Király Béla őrizetes. [...]

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 1959. 10. 27.

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Az utóbbi kihallgatása után Király Béla újra visszaesett abba az ideges, mélyen gondolatokba merült állapotába, mint amilyen az első napokban volt.

– Csak tudnám már végre, hogy mi „fekszik” náluk. Mert ez a főhadnagy, aki most foglalkozik velem, egészen úgy beszél, mint aki tud valamit, de nem láthat mégsem tiszta képet, s ezért mondta nekem azt, hogy segítsék, akkor ő is segíteni fog rajtam. Igen ám! Csak lehet az is, hogy ő is csak egy-két napig fog velem ilyen nyájas hangon beszélni, és amikor én már „fogva leszek”, akkor újra a régi hangnemben fog velem tárgyalni. [...]

Úgyis bajban vagyok azzal is, mivel mint katona, tolmács voltam a „ruszki”-nak; és innen is kalkulálhatnak, hogy én könnyen tudtam szovjet adatokat kiszolgáltatni. Pedig azt el is hallgattam, hogy én nemcsak az inotai meg hajmáskéri építkezéseknél, hanem Budakeszi-Alagon is voltam, ahol annak idején az ÁVH-nak építkeztünk lőszerraktárakat a föld alá stb. Na, ez hiányzik még nekem – gondoltam, és nem is beszéltem erről eddig. Van nekem „fésülgetni” valóm ügyis éppen elég.

Látod, most, amikor felbocsájtott a főhadnagy, azt mondta, hogy majd hétfőn folytatni fogjuk, és nem hívatott. El vagyok rá készülve, hogy meg fogja újra változtatni a taktikáját. De az első goromba szó után meg fogom magam ugyanúgy makacsolni, mint a másiknál. Aztán írjon, amit akar – vagy itt tarthat egy évig is –, de belőlem nem fog kivenni semmit.

Én ismerem már magam. Ha egyszer azt mondom, hogy „Béla, semmit!”, akkor ők fejre is állhatnak tőlem, de vallani nem fogok.

Viszont annak a „hakni”-nak se hiszek, hogy ők, ha én megbuktatok valakit, akkor esetleg szabadon akarnak használni. Ugyan mit vagy hol tudnék „melózni”, ha először én ugrasztom szét a társaságot? Ezt Király Béla nem veszi be.

Hej, pedig csak egy félnapi fórt adnának, Jancsikám. Azt hiszem, kereshetnének. Engem már nem ijeszt meg a határ, hogy az hogyan van leaknázva, mert azzal is tisztában vagyok. A fele csak rémisztgetés, hogy a nép ne merje megpróbálni, a másik fele meg csak a fő átkelőhelyeken van „frankón” leaknásítva – mondta Király Béla őrizetes.

Kmft.

Koltai elitélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 59. 10. 29-én

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatosan az alábbiakat jelentem:

Király Bélának partizánvadász-tevékenysége, amit Csehszlovákiában, Blanckóban, valamint Brünn környékén hajtott végre, a következő formában zajlott le:

Király Béla, miután Magyarországon csatlakozott egy német SS-alakulathoz, Brünnbe került, majd innen Brünntől kb. 24 km távolságra fekvő Blancko községben lett elszállásolva, és itt kapta meg katonai kiképzését is, amit az alábbiak szerint mondott el:

– Éjjel-nappal folyt a kiképzésünk, öregem. És ezenfelül állandóan rettegésben tartottak bennünket a partizánok. Hol az egyik, hol a másik őr tűnt el. Később aztán elrendelték, hogy nappal sem szabad, csak párosával közlekedni. Így bukott meg azután a helybeli pék, akinél 31 német katonát találtak a házkutatás során. Erre fel a pékmestert elvitte a Gestapo, mi pedig „kinyírtuk” az egész családját, majd fel lett gyújtva a ház, és csak romok maradtak.

Utána pedig kezdődtek a „vadászatok”. Volt egy vár ott a környéken, ahol tudtuk, hogy tanyázni szoktak partizánok, de mikor a parancsnokunk belépett, arra rálöttek, és egy alagúton eltűntek. Máskor pedig turistáknak voltunk álcázva és úgy leptünk meg egy üdülőhelyet, de itt nem fogtunk el senkit, mert az egyik cseh csendőr elárult bennünket, és

így megszöktek a partizánok. Na de ez már nem lehet máma bűn, mert 15 év után elévült, és ez nem is nagyon izgat engem.

Bárcsak ez volna az összes „bulím”. De csak képzeld el, hogyan fogok én „festeni” a bíróság előtt majd, amikor ilyen társasággal együtt, mint az enyém, akikről pontosan még én se tudom, mit, hol követtek el, pedig biztosan tudom, hogy még garázdálkodtak azon kívül is, amit tudok. Na most, tessék majd ezek között még egy volt SS-katonát odaképzelni! Azt hiszem, tőlem már nem is fognak sokat kérdezetni. [...]

... óvatos leszek [...] majd meglátom, hogyan sikerül még egyenesbe hozni – mondja Király Béla őrizetes

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 59. 11. 3-án

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Király Béla, a tegnapi nap folyamán, kihallgatása után visszatérve a zárkába, az eddigi szokásától eltérően nem kezdte el rögtön mesélni, hogyan zajlott le kihallgatása, hanem sokáig révedező sóhajtások után, az ajtót (cirklit²⁶) állandóan figyelve intett, hogy lépjek mellé, majd egész suttogó hangon először csak annyit mondott:

– Öregem, vigyázni kell, mert lehallgattak és jelentettek is mindent. Ezt onnan tudom, mivel rajtad kívül még a Jóskának se beszéltem a blanckói pék esetéről. [...] Én persze tagadtam, és az állítottam a főhadnagy előtt, hogy ilyesmi nem történt. Ha pedig valóban az őrség jelentett volna valamit ebből az elbeszéléseimből, akkor majd biztos téged is ki fognak hallgatni, és akkor én is megváltoztatok mindent, és azt fogom mondani, hogy mivel te itt nekem meséltél katonai históriákat, én is elmondtam egy-két Hány János-esetet, ami csak mese volt, és kész. Arra nagyon kérek, öregem, hogy ha téged ez ügyből kifolyólag kihallgatnának, hogy mit szoktam neked beszélni, akkor mondjad csak azt, hogy te már régen „sitter” vagy, s így nem tudsz visszaemlékezni. Esetleg filmet vagy regényeket szoktam mesélni neked. Érted?

Most már a kémkedési „balhé” nélkül is elsőrendű vádlott leszek, mivel kivettem az előadóm szavaiból, hogy a páncélautó parancsnoka már el lett ítélve. Most aztán az Atyaisten se tud megmenteni a kötélről, ha

²⁶ Kémlelőablak.

„ezek” bizonyítani tudnak valamit a külföldi személy és köztem levő kapcsolatokról. [...] Szóval így áll az én helyzetem, öregem, és arra kérek, hogy most már csak a legszükségesebbeket beszéljük ezután, mert láthatod, hogy ezek a bamba pofájú „palik” (örség) milyen alattomos módszerrel dolgoznak. Felhúzzák a szőrpapucst és „fülemüléznek”, hogy mielőbb törzsőrmesterek legyenek.

Nekem meg most már úgyis mindegy, és érzem, öregem, hogy vagy nagyon sokára, vagy talán sohasem fogom látni többé a kisfiamat – mondja Király Béla őrizetes, majd sírva fakadt, és éjjel is két esetben sírt. Reggel pedig alig szólt hozzám néhány jelentéktelen szót.

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 1959. 11. 6-án

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

A tegnapi kihallgatása után Király Béla a következőket mondta el:

„Ne haragudj, öregem, de kénytelen voltam bevallani azt, hogy néked is elmeséltem a blanckói pék esetét.” Erre én „felháborodva” támadtam rá Királyra, és kikértem magamnak, hogy engem belekeverjen az ő ügyébe, mondván, hogy van nekem enélkül is elég bajom stb.

– Lehet, hogy majd téged is ki fognak most ezzel kapcsolatban hallgatni, de te lehetőleg keverd meg a dolgokat, úgy, mintha már rég elfelejtetted volna, amit mondtam. És azt kell neked főleg hangsúlyozni, hogy nem is nagyon figyeltél rám, mivel én állandóan „halandzsázok” neked. [...]

A többi vallomásaimat most már úgyis megtettem őszintén [...] – mondja Király Béla őrizetes.

Meg kívánom jegyezni még azt, hogy Király Béla kissé tartózkodó lett velem szemben, mióta a blanckói ügy felszínre került. Most is elbeszéli a kihallgatásával kapcsolatos dolgokat, csak „darabosan”, és nem részletezi úgy a dolgokat, mint ahogy eddig. Ezt a „változást” azonban nem az hozta, hogy tőlem félne, hanem olyan állapotba került, hogy már mindentől fél, és állandóan a „cirklit” figyeli, ha suttogva beszélgetünk is.

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 59. 11. 13-án

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Napok óta csak azon morfondírozik, hogy majd a tárgyaláson hogyan fog viselkedni, kb. mennyi lesz a büntetése, és azt hol fogja letölteni stb. [...] Én itt kihasználva a helyzetet azt mondtam Királynak: „Nézd, Béla, ha te úgy látod, hogy ez a „bitang”, aki most foglalkozik az ügyeddel, jóindulatú, akkor kár volna elveszíteni a bizalmát; sose tudni, mit tud segíteni. Én már bizony nem kínlódnék annyit, mint te, az biztos. Hiszen te se vagy már „ürge”. Erre Király a következőket mondta:

– De hát mondom neked, hogy már rég a pofájába vágtam mindent, csak a pénzkérdés van még hátra. És azt nem tudom, hogy miért mutogatnak engem most már az ötödik személynek is, mint egy vásári majmot. Mit akarnak vajon még tőlem?” – fejezi be Király Béla őrizetes.

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 59. 11. 20.

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Király Béla kihallgatása után elmondta a következőket:

– Na, öregem, már újra ketten foglalkoznak velem. Eddig csak „szólóban” tárgyalt velem hol az egyik, hol a másik előadóm, de ma „közrefogtak” újra. Már nem is foglalkoztak velem komolyan, és csak néha érintették azt, hogy nekem még beszélni kell a blanckói esetről, meg a kémkedésről. De én határozottan kijelentettem azt most is, hogy nekem már nincs miről beszélni, mert már elmondtam mindent. Erre azt mondta a kisebbik előadóm, hogy még van egy hét gondolkodási időm. Úgy látszik, közeledünk a vége felé, csak a többiekkel nem végeztek. Azt is kérdezte a főhadnagy, hogy ha felakasztanak majd, merem-e legalább csak azt mondani búcsúzásul, hogy „Isten vele, főhadnagy úr.” Erre még kezet is adott, de úgy végigszaladt a hideg a hátamon, mikor kezet fogott velem, hogy nagyon. Még viccnek is rossz ez, öregem. Hát mikor megmutatták a

BHÖ-t, azt a részét, ahol a lopásnak van olyan szakasza, ahol kötelet is kaphat az ember.

Mindent-mindent a legkisebb részletekig tudnak, Jancsikám, ami csak történt velem, mióta magamtól tudok járni. Sokszor én magam csodálkozom azon, amikor pl. feljön egy olyan dolog, amit én már rég elfelejtettem, s „ezek” sorolják a „pofámba”.

Kérdezte tőlem a régi előadóm, hogy mit csinálnék, ha most szabadon lennék, és úgy véletlenül találkoznék vele? Bántanám-e? Oh! – gondoltam magamban –, te átkozott fajzat. Hát nem maradna csak csontliszt belőled, az biztos. De mondani csak azt válaszoltam, hogy főhadnagy úr, a zsványok nem bosszúállók. Erre a kisebbik közbevágott, és azt mondta: „Nem bosszúállók? Hát mit csináltak a zsványok ’56-ban? Pedig az ávósok nem foglalkoztak köztörvényes dolgokkal – s mégis a legbrutálisabb módszerekkel gyilkolták meg őket.” Ebben igaza van, gondoltam magamban. [...] – fejezi be Király Béla őrizetes.

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Budapest, 59. 11. 26-án

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

A mai napon történt kihallgatása, illetve szembesítése (Farkas Józseffel) után elmondta a következőket:

- Na, öregem, most már meggyőződtem róla, hogy milyen haverom volt nekem Farkas József. Most szembesítettek vele, és valóban úgy mondta a dolgokat el, ahogy azok megtörténtek. Egy kicsit dadogott a bitang, mert biztos, szégyellte magát előttem, hogy ő ilyen gyáván viselkedett, és dacára annak, hogy úgy a lelkére kötöttem azt, hogy ha bármi történne is, de erről a kémkedésféléről ne beszéljen. És tessék! Még azt is elmondta, hogy én figyelmeztettem őt külön. Na de majd a tárgyaláson „lefórázom” én a Jóskát, várjon csak. Persze én most is tagadtam ezt a részét, sőt próbáltam úgy viselkedni, mint aki fel se veszi az egész ügyet, nevettem. De a főhadnagy rögtön rendre utasított. Igen, gondoltam magamban, csak lennél te az én helyzetemben, majd meglátnám, hogyan fészkelődnél ezen a „meleg” széken. Most már belátom, hogy nem rosszindulatból voltak néha keményebbek a vizsgálók velem szemben, hiszen ilyen vallomás után, ahol majdnem szó szerint úgy igaz, ahogy „nekik”

Jóskáék elmondták, hát persze, hogy dühbe gurul akármilyen nyugodt „hekus” is. Szóval nem lehet, és nincs is egy szavam se a bánásmód és a vizsgálat ellen. Csak hát védekezni jogom van, nem? [...] Nagyon „marhául” állította ezt magának össze a Jóska. Na de a bíróságon majd én egyenesbe „segítem” a bitang csavargót, ha már ő megjárta itt a jó fiút ezek előtt.

Az első lesz, ha tudok majd beszélni az ügyvéddel, az, hogy a feleségem menjen el a Schatz Károlyhoz, ahhoz a gazdag zsidóhoz, akiről már beszéltem neked, hogy az internálótáborban sok mindentől megvédtem. Mert én szobaparancsnok voltam. Na most kérjen az „öregtől” egy 4-5000 Ft-ot, és ezt az összeget adja át az ügyvédnek azzal, hogy ha 10 évet kapok, akkor az övé, ha pedig azon felül, akkor csak 2000 Ft-ot kap. Persze előbb az ügyvéd is meg fogja nézni, hogy mit lehet „radirozni” még az én ügyemből. Azonban az is lehet, hogy már az öreg Schatz fogadta az ügyvédet is nekem. Akkor pedig nem félek, hogy súlyos lesz az ítélet, mert annak a vén „bibsinek” van olyan összeköttetése, hogy pénzével eddig mindent el tudott intézni. Hiába internálták azért, mert állítólag huligánokkal áll kapcsolatban, de két ügyvéd is „dolgozott” neki, és még az első hat hónapját se húzta le, máris szabadult. Tudod, ez egy olyan jó koponya, és híres régészeti szakértő, és ezenfelül restaurátor is. És dacára, hogy zsidó, nem szereti ezt a rendszert, mert be akarták őt dugni egy bizományiba 1200 Ft-os fizetéssel, amit az „öreg” nem fogadott el. Inkább templomok restaurálását szokta vállalni, és így 70-80 000 Ft-okat is meg szokott keresni. Meg vagyok róla győződve, hogy dacára annak, hogy már kapott tőle többször is pénzt a feleségem, de most se fogja megtagadni támogatását.

Mit gondolsz, mennyi munkától, meg feküdj stb. kitolásoktól mentetem én meg az öreget Tökölön...? Ezt nem fogja elfelejteni nekem. Én pedig könnyen ki tudtam őt védeni mindentől, mert a táborfelelős internáltak is mind ismerős régi beleváló bitang[ok] volt[ak], és egy szavamba került, ha valahová vinni akarták az öreget „melóra”, és otthon maradt. Igaz, hogy 3-4 leszegényedett zsványinak is ő küldetett mindig csomagot, s ebből is látni lehetett, hogy egy igazi úr öreg Schatz. [...]

De viszont mindent nem tudok azzal magyarázni, hogy „meggondolatlan” voltam. Ez is biztos. A pénzről, hál istennek, most már nem tettek említést, úgy látszik, ezt már nehéz volt bizonyítani „nekik”, hiszen tiszta „sóherságot” hagytam magam után. És csak most látom, Jancsikám, hogy mennyi, de mennyi pénzt elvertem, és még csak egy rendes lakásom sincs, éppen hogy élünk valahogy, a többit mind a kártyánál vagy a lóversenyen „elráztam”. De hát ez most már hiába, „eltoltam” az életemet, s kész.

Csak még nem spekuláltam ki, hogy mit fogok majd akkor válaszolni, ha azt kérdezi a bíróság, hogy miért nem vallottam be mindent őszintén már itt, a rendőrségen? Na de majd csak „átúszom” ezt is valahogy, ha egy kis szerencsém lesz.

Azzal kezdődött, hogy „Aki magyar, fegyvert fog”, meg ilyen hasonló buzdítások annak idején, s most itt van, már három éve ítélik a „palikat”, és még mindig nincs vége. Hát ez lett a vége, hogy még csak azt se mondhatjuk, hogy „forradalmárok” voltunk, hiszen az egész társaság fosztogatással van befeketítve. Hol van itt a magyarság? Hát csak nem azt akarja mondani majd a Jóska, hogy nemzeti felbuzdulásában követte el a Divatcsarnokból eredő holmiknak a fosztogatását? [...] – fejezte be ügyével kapcsolatos beszélgetését Király Béla őrizetes.

Kmft.

Koltai elítélt

Jelentés

„Szig. Bizalmas!”
Bpest, 1959. 11. 27-én

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

A tegnapi nap folyamán olyan ideges állapotban tért vissza kihallgatásáról, mint eddig soha, majd a következőképpen kezdte beszélgetését:

[...]

Most már látom azt is, hogy a Farkas Jóska se „komédiázik”. Na de ha azt látom, hogy a bíróságon fenntartja a vallomását, akkor majd én is másként fogok viselkedni vele szemben. Ha engem fel fognak akasztani, akkor a Jóskát kétszer.

Különben, majd az ügyvédemmel elintézem, hogy legalább azt intézze el, hogy Jóska a bécsi üzenetet vonja vissza legalább, mert az a legsúlyosabb. Mennyit beszéltem neki, és a fülébe rágtam azt, hogy erről egy szó se, még ha a bőrt lehúzzák róla, akkor se beszéljen. És itt van, már a legelőjén a vizsgálatnak kifecsegett mindent, pedig itt igazán senkit nem bántanak [...] – fejezte Király Béla ügyével kapcsolatos beszélgetését.

Kmft.

Koltai elítélt

Király Béla őrizetes ügyével kapcsolatban az alábbiakat jelentem:

Beszélgetéseink alkalmával Király Béla többször hangsúlyozta azt a kijelentését, hogy ha a bíróság előtt sem vonná vissza Farkas József a bécsi angol követségtől, illetve attól a bizonyos újságírótól kapott üzenetét, akkor ő is ki fogja mondani a valóságot és ezzel mindent, amit Farkas Józsefről tud, ami azt fogja eredményezni, hogy az egyik kötélén ő, a másikon pedig Farkas fog lógni. Erre én a következőket mondtam Királynak:

- Az attól függ, hogy tudod-e te majd bizonyítani is, amit majd Farkas Jóskáról állítani fogsz?

Erre Király Béla „belépett”, és elmondta a következőket:

- Hát nézd, öregem! Erről még neked sem beszéltem eddig, mert nem vagyok az a bitang, aki „rávakar” a társaira, ha bajban van. De most már mindegy, hiszen meggyőződtem róla, hogy Jóska valóban a legkisebb részletet is elbeszélte „ezeknek”. Igen ám! De azt még tőlem nem kérdezték meg, hogy tudok-e arról, hogy Jóskának más megbízatása is volt, nemcsak a nekem szóló üzenet. Persze, ezt eddig azért nem kérdezték tőlem, mert erről bizonyára nem beszélt a „fiatalúr”. [...]

[Egyszer] összevesztünk a bátyám motorkerékpárja végett, mert képzeld, azt akarta, hogy azzal lépünk meg. Hát a saját testvéremet csak nem lopom meg?! Máskor meg nőesetek miatt civódtunk. Na meg, hogy őszinte legyek, alig voltunk józan állapotban, s azért nem mentünk semmire.

Na de már eszembe jutott azóta egy párszor, mióta lefogtak, hogy milyen nagy marhaságot csináltam, hogy nem mentem ki vele. Most még négykézláb is kimásznék [...] - fejezte [be] Király Béla ügyével kapcsolatos beszélgetését.

Kmft.

Koltai elítélt

Közlő: *Eörsi László*